

Виштикалюк М.П.

студент,

*Навчально-науковий інститут інформаційної безпеки
Національної академії Служби безпеки України*

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА ЯК ЗАПОРУКА ЙОГО СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Комерційна таємниця становить значний економічний інтерес для її власника, тому що підприємницька діяльність у всіх сферах нерозривно пов'язана з отриманням та використанням різного роду інформації, яка становить цінність для підприємства, використовується для досягнення його цілей. Розголос такої інформації може позбавити підприємство можливостей реалізувати його завдання та створює загрозу безпеки підприємницької діяльності. Саме це і зумовлює актуальність дослідження в цій сфері.

Сьогодні в Україні, як і в інших країнах світу, в процесі підприємницької діяльності, при створенні нових технологій, в результаті інтелектуальної праці, виникають насичені найрізноманітнішими відомостями інформаційні об'єкти, що мають комерційну цінність. Це можуть бути методики робіт, перспективні технічні рішення, результати маркетингових досліджень тощо, націлені на досягнення підприємницького успіху [1].

У Цивільному кодексі (ст. 505) поняття комерційної таємниці трактується як інформація, яка є секретною в тому розумінні, що вона в цілому чи в певній формі та сукупності її складових є невідомою та не є легкодоступною для осіб, які звичайно мають справу з видом інформації, до якого вона належить, у зв'язку з цим має комерційну цінність та є предметом адекватних заходів щодо збереження її секретності, вжитих особою, яка законно контролює цю інформацію. Статтею 420 ЦКУ визначено, що комерційна таємниця є об'єктом інтелектуальної власності. Відповідно майнові права інтелектуальної власності на комерційну таємницю належать особі, яка правомірно визнала інформацію комерційною таємницею, якщо інше не встановлено договором. Згідно зі статтею 30 Закону України «Про інформацію», інформація з обмеженим доступом поділяється на конфіденційну та таємну. При цьому конфіденційна інформація – це відомості, які знаходяться у володінні, користуванні або розпорядженні окремих фізичних чи юридичних осіб і поширюються за їхнім бажанням відповідно до передбачених ними умов. До таємної належить інформація, що містить відомості, які становлять державну або іншу передбачену законодавством таємницю, розголошення якої завдає шкоди особі, суспільству і державі. Таким чином, комерційну таємницю, в залежності від змісту відомостей, які вона містить, можна розглядати як конфіденційну інформацію, так і іншу передбачену законодавством таємницю, крім державної таємниці [2].

Чинне законодавство не передбачає спеціальних заходів захисту комерційної таємниці, не визначає конкретного механізму реалізації прав володарів комерційної таємниці. Недоліки чинного законодавства створюють труднощі та проблеми для суб'єктів господарювання, що володіють комерційною таємницею, обмежують можливості реалізації та захисту їх права на таку інформацію.

Неналежний рівень правового регулювання відносин, пов'язаних з комерційною таємницею, сприяє поширенню комерційного шпигунства, безперешкодному використанню окремими особами незаконно отриманої інтелектуальної власності, що відноситься до комерційної таємниці.

Сьогодні можна вважати, що в Україні тільки закладені підвалини нормативно-правової бази в сфері інтелектуальної власності. Законодавство України в цій сфері не відповідає потребам економічного розвитку держави, а також міжнародним нормам і вимогам.

На думку спеціалістів в галузі захисту комерційної таємниці, доцільно на законодавчому рівні передбачити характеристики інформації, яка відноситься до комерційної таємниці. Також необхідно законодавчо визначити перелік відомостей, які не можуть бути віднесені до такої таємниці. Потрібен правовий механізм захисту власником своєї інтелектуальної власності – комерційної таємниці. Врегулювання цих питань є метою законопроекту № 2249, направлено на деталізацію відносин, пов'язаних з віднесенням інформації до комерційної таємниці, передачею такої інформації, охороною її конфіденційності з метою забезпечення балансу інтересів власників інформації, що становить комерційну таємницю, та інших учасників регульованих відносин, у тому числі держави, на ринку товарів, робіт, послуг, а також попередження недобросовісної конкуренції. Реалізація положень даного законопроекту після його прийняття не потребує прийняття або перегляду інших законів та нормативних актів.

Прийняття законопроекту щодо охорони комерційної таємниці в Україні сприятиме чіткому встановленню права на віднесення інформації до такої, що становить комерційну таємницю, а також способів одержання такої інформації, що сприятиме недопущенню необґрунтованого віднесення інформації до комерційної таємниці. Сьогодні необхідним є чітке визначення прав власника інформації, що становить комерційну таємницю, в ході здійснення цивільно-правових та трудових відносин. Це дозволить притягувати до відповідальності винних за розголошення інформації, що становить комерційну таємницю, та відшкодовувати матеріальні збитки її власнику. Необхідно встановити відповідальність за порушення законодавства про охорону комерційної таємниці, а також ненадання органам державної влади, іншим державним органам, органам місцевого самоврядування інформації, що становить комерційну таємницю. Також необхідно на законодавчому рівні визначити порядок надання інформації, що становить комерційну таємницю, державним органам та органам місцевого самоврядування; порядок охорони конфіденційності цієї інформації, що сприятиме нерозголошенню інформації, яка становить комерційну таємницю, та притягненню до адміністративної, цивільно-правової та кримінальної відповідальності посадових осіб таких органів за розголошення комерційної таємниці. Як казав Уїнстон Черчилль, «хто володіє інформацією, той володіє світом». Будь-яка комерційна інформація має бути захищена, щоб ніхто інший не міг скористатися нею в своїх інтересах [3].

Проблема правового захисту комерційної таємниці в Україні безперечно існує. Вона обумовлюється кількома обставинами: посиленням конкуренції, відсутністю у підприємств достатніх правових знань з організації захисту

конфіденційної інформації, а також юридичної літератури та наукових розробок з цієї тематики.

Можна бути необ'єктивним, якщо констатувати, що робота з організації забезпечення економічної безпеки підприємницькими структурами взагалі не проводиться. Вона проводиться, але підприємці в більшості випадків використовують лише фізичну й технічну системи охорони.

Однак подібні режимні заходи не дозволяють, чи не повного мірою дозволяють забезпечити захист конфіденційної, наукової, науково-технічної, технологічної інформації, ноу-хау, інтелектуальної власності, маркетингової, інвестиційної, фінансової та іншої діяльності підприємців, тобто найбільш цінного товару, продукції, послуг у підприємницькій діяльності. А проблема правового захисту цієї інформації важлива вже сьогодні, і її актуальність зростатиме з поглибленням економічних реформ.

Список використаних джерел:

1. Дикий А.П. Нормативно-правове регулювання захисту комерційної таємниці в Україні // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/15_DNI_2008/Pravo/32805.doc.htm
2. Цивільний Кодекс України: Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 435-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
3. Цивільне право. Том 1: Підручник. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/2001122745992/pravo/pravo_intelektualnoyi_vlasnosti_komertsiynu_tayemnitsyu

Герасименко А.В.

студент,

*Навчально-науковий інститут інформаційної безпеки
Національної академії Служби безпеки України*

ЗАХИСТ ПРАВА НА КОМЕРЦІЙНУ ТАЄМНИЦЮ

Сьогодні питання забезпечення економічної безпеки набули особливої актуальності, а тому їм приділяється значна увага в дослідницьких працях як закордонних, так і вітчизняних учених. Зокрема, проблеми комерційної таємниці досліджувалися вченими, що спеціалізуються в сфері економічної або інформаційної безпеки підприємств, серед яких найбільш відомі теоретичні розробки Г.О. Андрощука, А.В. Марущака, А.С. Слядневої, В.В. Домарева, В.А. Северіна, Е.Я. Соловйова. Однак багато аспектів комерційної таємниці та її захисту залишилися поза полем зору українських і зарубіжних учених.

Комерційна таємниця – інформація, яка є секретною в тому розумінні, що вона в цілому або в певній формі та сукупності її складових є невідомою та не є легкодоступною для осіб, які звичайно мають справу з видом інформації, до якого вона належить, у зв'язку з цим має комерційну цінність та була предметом адекватних обставинам заходів щодо збереження її секретності, ужитих особою, яка законно контролює цю інформацію. Комерційною